

Nu se impru-
mută acasă.

P. 11.141

PETRODAVA

REVISTĂ DE CULTURĂ

SECRETARIA
DOCUMENTARĂ
CRAIOVA - PATRA NEAMI

7.68.
628

APRILIE
1933

PETRODAVA CULTURALĂ

APARE LUNAR

COMITETUL DE CONDUCERE

I. Dragan, V. Scripcaru, Gh. Gh. Neculau, I. Ciupală, V. Dorneanu

Sediul revistei: Piatra-N. Str. Ștefan cel Mare No. 66

Abonamentul 100 lei pe an

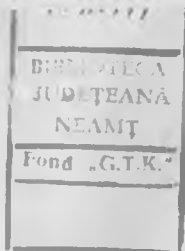
CUPRINSUL :

<i>L. Revent</i>	20 ani dela moartea lui Cerna și Iosif.
<i>Gh. Gh. Neculau</i>	Aleanul babei
<i>L. Blaga</i>	În munți.
<i>V. S.</i>	În neguri.
<i>L. Ungureanu</i>	Zădărnicie.
<i>I. Ciupală</i>	Jocul de cărți.
<i>I. Manolache</i>	Răsărit.
<i>Ludmila Florea</i>	Elevul (traducere).
<i>C. Tanase</i>	Folclor.
<i>Ioan Dragan</i>	Fenomenul Haret.
<i>C. Luchian</i>	Anchetă școlară.

CĂRȚI și REVISTE

MEMBRII CERCULUI DE COLABORARE CULTURALĂ
„P E T R O D A V A“

**Petru Diaconescu, N. Lovinescu, C. Luchian, L. Revent, M. Avadanei
M. Stamate, M. Cojocaru, I. Trautzel, I. Ungureanu, Ludmila Florea,
Mioara N. Rentea, Gr. Sturzu, V. Dorneanu, I. Ciupală,
Gh. Gh. Neculau, V. Scripcaru, I. Dragan.**

20 ANI DELA MOARTEA LUI P. CERNA și ȘT. O. IOSIF

Se împlinesc pe crugul vremii 20 ani decând o nemiloasă Parcă a rupt firul vieții acestor doi poeți, trecuți și consacrați pentru totdeauna în Pantheonul literaturii române. O pierdere prea de vreme pentru noi, când florile rare ne zâmbesc o clipă doară pe plaiul scrisului, ca apoi să se cufunde în neantul de unde au răsărit.

E unul plămădit din pământul dur și alintat de glasul mării dobrogene — Panaite Cerna — iar celălalt venit din plaiurile Ardealului a cărui desrobire a dorit-o, sensibilul Șt. O. Iosif.

O pioasă datorie ne împune să lăsăm măruntele zădărnicii la o parte și să-i rechemăm să ne țese un basm fermecător, cu murmurul de izvor, așa cum în viață ne-au fermecat și ne farmecă încă prin opera lor. Sufletul lor trăește printre noi.

Poezia lui Cerna are o coardă răsunătoare: coarda erotică: — Chemare, Noapte, Șoapte — sunt dintre cele mai frumoase poezii de dragoste ce s'au scris în românește. Și totuși în erotica lui nu vom găsi sbuciumul dureros — atât de isbitor la Eminescu —, nu vom găsi povestirea tragică și mai ales rumperea dintre patimi pentru a se ridica pe culmile nepăsărei, la care ajunsese cântărețul Luceafărului.

Iubirea lui Cerna este epitanția unui apus de soare. Un suflu de exuberant optimism stăpânește în acest gen de poezie. Dă nemărginita fericire a vieții, așa cum stropul depe stâncă răsfânge înfinitul. Inima lui nu geme, nici nu blestemă, — ci birue durerea.

„Și cine m'a 'nvățat să fiu mai mare

„Decât regina lutului, durerea ?

— Insemnare —

Creștinismul, morala, filozofia, poezia în genere, glorioasă „durerea“ —, o privesc ca pe un mijloc de purificare sufletească, o frumuseță a sufletului, și ca atare o caută, o întrețin. În realitate durerea e singurul rău al existenței, împotriva căreia luptă tot ce trăește.

Durerea întunecă plăcerea de a trăi, puterea de a ne bucura

de viață prin simțuri, sensibilitate și inteligență și a trăi astfel viața complectă, pentru că de aceia doar ne-a fost dată.

„Viața astă-i bun pierdut

„De n'o trăești cum ai fi vrut ?

— Coșbuc —

Cerna ăa pus tocmai prețul pe viață, pe dragostea de a trăi, aspirația pasionată la fericire, pornirea aprinsă de a prinde rarele bucurii presărate în calea vieții — cum singur poetul glăsuște :

„Ai numai o viață și ar fi fost păcat

„Să mori fără cunoaște comoara ei deplină

„O dragii mei prieteni ! luptați, cântați, iubiți,

„Și faceți o virtute din setea de plăcere—

E pasionata strigare a unui suflet doritor de fericire, doritor de viață, pe care o cheamă cu toată încordarea năzuinții lui spre lumina soarelui; o creștere a ritmului vieții universale :

„Și tainic stelele au prins cuvântul

„Și-l repetară'n crânguri cântăreții,

„Și din adânc a tresărit pământul

„Simțind din nou în el scânteia vieții

— Chemare —

Dar Cerna n'a fost numai un îndrăgostit sentimental al vieții ci și un poet cugetător — filosof. În poeziile filosofice găsim o gândire harnică și senină, ce sare uneori pe urmele mărețe ale lui Eminescu. O gândire deprinsă cu variate probleme ale vieții. În evoluția poeziei noastre filosofice, s'a spus pe drept, că Cerna se leagă de Gr. Alexandrescu, cântărețul idealului umanitarist (poezia 1840). L-au agitat probleme filosofice din domeniul filosofiei sociale, în care s'arată atitudinea sa față de cei slabi și nevolnici. În poezia „Isus“ poetul ne apare ca un înverșunat apărător al celor mici și goi în mijlocul mizeriei omenești :

„Putut-a oare sufletu-ți să fugă

„La cei senini și fericiți din cer,

„Când jos, prin murmure de chin și rugă,

„Atâtea brațe tremură și-l cer ?

— Isus —

Pe Crist, simbolul răbdării, al bunătății omenești și al iertării divine.

„Noi suntem închinați mântuitoarei munci,

„Dar rodul trudei noastre se risipește'n vânt...

„O Zee ! Cei puternici ne pun în jug de prunci,

„Și anii trec zadarnici !

— Către Pace —

E viziunea profetică a poetului—filosof pentru vremurile de astăzi!

Contemporan cu fiul—poet al Dobrogiei—a fost acel care a cântat dragostea de lege și de țară precum și eternele aspirații ale neamului : Șt. O. Iosit. Omul cu sufletul delicat, gingaș și impresionabil, care n'a putut niciodată să s'adapteze condițiilor noi de viață, căci smuls din cetatea Brașovului și venit în capitala țării românești, ca un pribeag obosit, sprijinit în to-iag, prietenul visurilor lui, va tânji ca o floare căreia nu-i priește pământul în care a fost răsădită. Un sensibil fin, o fire nostalgică și senină. Dacă la Cerna am văzut și poezie—gândire, la el vom întâlni numai o simțire caldă și pătrunzătoare, o simțire adevărată, simplică dar adâncă : A fost poetul iubirei dureroase, iubire care din pana lui și-a scos un vestmânt de o simplitate uimitoare. Delicateța sufletească și timiditatea au îndreptat pe poet către o viață interioară. S'a închis în sine, gustând astfel fiorul dulcii întristări a melancoliei.

„Instrăinat de-atâta veselie
Am căutat singurătatea'n cetini...
Atunci te-am cunoscut, melancolie,
Și vezi, de atunci ramas-am buni prieteni...

Nostalgia satului natal îl va face să și întoarne gândurile înapoi către cei „dragii ai lui“ și din piept să isvorască ca un balsam bucuria revederii :

„E mult de când nu ne-am văzut,
E-atâta haz și bucurie !
Doar numai frățiorul mic
Se uită lung : nu mă mai știe...

— Revedere —

Sguduit până în adâncul sufletului, chinuit de nepăsarea celor ce nu l-au înțeles pe cel înamorat de amurgurile de toamnă, Iosit se va vedea răpus din sborul către lumea ideală și-atunci mulțumitoarea odihnă și-o va cere tot la casa părintească :

„De mult instrăinatul
De-abea ce și-a sosit,
Așterne-i, mamă, patul
Să doarmă dus băeatul
Bolnav și obosit !

— Invins —

Ar fi vroit totuși să uite în mormânt tragedia vieții lui vagabonde, fără odihnă, bătută de vânturi. Venit dintr'o lume mai simplă și mai bună, a rătăcit în mijlocul răutății noastre.

Banchetul vieții nu era pregătit pentru dânsul. Bucatele s'au ridicat înainte, iar pocalul i-a căzut din mână, lăsându-l însetat... Și dacă prezentul i-a fost potrivit, trecutul l-a înțeles, hrânindu-l din amintirile copilăriei:

„Dar unde-s brudnicii copii
 Și unde-s râsetele lor?
 Potecele-au rămas pustii
 Și-i năpădit de bălării
 Pustiul din pridvor..

—Nucul—

Trecutul patriarhal al poetului ce se mângâie la reamintirea bunicii cu figura blândă, senină și tăcută „cu părul nins, cu ochii mici și calzi de duioșie“.

Figura mamei cu pările-i de rău, când își vede băiatul plecând în străini și lovită apoi de durerea copilului, ce se întoarce învins. Dragostea sinceră de neam și lege n'a fost străină simțirii poetului venit din țara care a luptat atât de mult pentru gliea păstrată din strămoși.

„Sădiți în inimi vechea bărbăție,
 Avânturi mari, eterne aspirații...
 Și numele pe veci sfințit vă fie!

spune poezilor tineri „pierduți prin nori și'n zări albastre“.— Fatalitate crudă! In seara mobilizării din 1913, când truditui corp se sbătea în chinurile morții, batalioane române treceau pe sub tereastră poetului, intonând eroicul marș „La Arme“ în jurul „drapelului de gloanțe zdrențuit“. Iar Carpații peste a căror culme după 3 ani dela moarte-i treceau vitejii „apărători ai țării“ i-au procurat liniștite clipe sufletești, cântându-i înălțimile văzduhul albastru și freamătul fioros de dulce al codrilor.

„Acum începe mândrul parastas

In templul veșnic al naturii...

templu în care a pășit pentru totdeauna ca un mucenic, poetul simțirii delicate.

L. Revent

ALEANUL BABELI

Tatăl ieși în vârful picioarelor.

Mama rămase nemișcată la capătul patului cu mâna stângă apăsată pe inimă.

Numai ochii i se mișcau, cu resemnare și nedumerire, dela doctorul care se agita cu siguranță și calm, la căpușorul blond al copilului cu părul răvășit și fruntea palidă, îngropat între perne. Dar toate i se păreau șterse, ireale și fără înțeles, ca în visele acelea ciudate și obositoare, în care știi că visezi și totuși nu te poți deștepta ca să scapi de coșmar.

Doctorul desfăcu pleoapele cu vinișoare vineții ale micului bolnav, se uită în ochii lui obosiți, îi ascultă respirația rară și slăbită, apoi ridică din umeri cu îndoială.

— Să sperăm...

Vorbele căzură grele ca plumbul, împrăștiindu-se pe parchetul lucios.

În urma doctorului rămase un gol imens în care tăcerea se așternu păcloasă și grea, rostogolindu-se imaterial din hăuri.

Ușa se deschise cu un fășăit abea perceptibil și în deschizătura îngustă se ivi capul îngrijorat al Mariei, slujnica veche și credincioasă a casei. Își roti luminile ochilor, ascunși cu viclenie în dosul genelor lungi, apoi își furișă trupul puțintel și intră cu grijă în odae.

Se apropie tăcută de pat, pipăi fruntea înfierbântată a copilului, privind cu neîncredere sticlutele de doctorii înșirate pe mesuța de alături și întorcându-se cu fața spre răsărit, făcu o cruce mare :

— Ajută, Doamne...

* * *

Acum știe ce trebuie să facă. Nu poate lăsa să se prăpădească frumusețe de copil. Până acum lăsase dela ea, așteptase o minune care nu mai are semne să vină.

Atunci de ce să mai aștepte ?

Boala venită ca din senin, pune tot mai greu stăpânire pe trupul firav al copilului care se stânge văzând cu ochii.

Părinții se învârtesc neputincioși și plânși în jurul patului. Doctorul vine în fiecare zi, strânge cu grijă sutișoarele în buzunar și pleacă bucuros că și a doua zi va trebui să vină. Nici un folos nu se vede, nici unul.

Maria își caută un rost de treabă prin bucătărie, afară și iarăși în casă, dar nu găsește nimic. Chiar dacă se apucă de un lucru, îl lasă și începe altul, fără șir și fără spor.

Numai firul gândurilor se deapănă și se încurcă mereu, întinzându-se ca o țesătură de paianjen în care Maria se sbate fără putință de scăpare.

Un val de mânie se abate din necunoscut. La început mânia se întinde ca o apă turbure și sălcie peste toată lumea fără alegere, apoi cu încetul se strânge într'un singur loc, se face tot mai neagră și mai groasă, un fel de mocirlă râncedă, din care se ivește un cap chel și o pereche de ochelari cu ramă aurită. Toată ura Mariei se năpustește masivă și primitivă asupra doctorului care vine în fiecare zi „să fure“ banii stăpânilor și să lungească boala copilului.

— Las' că-l înțarc eu!

Și fără să mai stea pe gânduri, plecă la baba Casandra să-i descânte și să aducă leacul băiatului.

* * *

Cine luminează așa de puternic și de viu odaia asta în care o păclă deasă mocnea rece și umedă până acum?

Soarele, care își trimete pe geamul larg deschis tot snopul de spice coapte, sau lumina din suflete ce țâșnește nestăvilită în afară?

Copilul se joacă în pătucul lui, sprijinit între perne, în vreme ce părinții îl privesc cu dragoste, sorbindu-l din ochi.

Maria stă mai la oparte. În colțul buzelor subțiri stăruie un zâmbet șiret, în vreme ce luminile ochilor strălucesc straniu, răspândind împrejur o bucurie stăpânită și caldă. Simte că toată voia bună, care s'a revărsat astăzi în casa stăpânilor, pornește din făptura ei mărunță și nebăgată în seamă.

Tresare când ușa se deschide și doctorul intră vesel:

— Ei, cum ne simțim astăzi? Și văzând copilul:

— Bravo... Ne-am făcut mult mai bine... Foarte frumos din partea noastră...

Ii pipăi distrat pulsul, îl privi în ochi cu prietenie și bătându-l cu palma peste obrajii palizi:

— Minunat... Acum trebuie să mâncăm bine, să ne facem voinici și să creștem mari...

Erau toți de o veselie neobișnuită. Ciocniră un pahar de vin în sănătatea copilului, altul în sănătatea doctorului care îl scăpase de la moarte, apoi pentru părinți.

Maria se făcu mică în colțul ei. Luminile ochilor pâlpăiră de câteva ori ca niște fulgere șterse de aburul depărtărilor, apoi se stinseră.

Peste bucuria care-i înflorise proaspăt în suflet, începu să

cearnă o pulbere fină și amară de cenușă, care-i îngroșa sângele și o înăbușea încetul cu încetul.

Se furișă afară, tăcută și nebăgată în seamă, lunecând ca o umbră.

— Auzi? Doctorul l-a scăpat dela moarte! Și baba Casandra nu face doi bani?! Și alergătura mea nu se pune la socoteală?!

Apoi să nu-i lași să moară ca dobitoacele?

Gh. Gh. Neculau

PAGINI DE ANTOLOGIE

IN MUNȚI

*Lângă schit miezul nopții găsește
 Făpturi adormite'n picioare. Duhul mușchiului umed
 Umblă prin văgăuni.
 Din răsărit vin fluturi cât buhele
 Să-și caute în focuri cenușa.
 La rădăcinile brazilor
 Cu ritual de vechi și cufundate peșteri
 Ciobanul pune pământ
 Peste micii uciși de puterile codrului.
 Peste muche trecând
 Fetele stânilor își freacă de lună umerii goi.
 Aventura lor se pătrunde suprafirească
 De pulberea luminos stârnită din disc ca un roi.
 Cai galbeni și-adună sarea vieții din ierburi.
 Mocnind sub copaci
 Dumnezeu se face mai mic,
 Să aibă loc unde să crească ciupercile roșii
 Subt spatele lui. În sângele oilor
 Noaptea pădurii e lungă ca un vis greu.
 Pe patru vânturi adânci
 Pătrunde somnul în fagi bătrâni.
 Subt scut de stânci, undeva
 Un balaur cu ochii întorși spre steaua polară
 Visează lapte albastru furat din stâni.*

Lucian Blaga

(Gândirea Anul VI No. 1)

IN NEGURI...

Precum în împărăția vânturilor
Domnește vulturul
Prin munți și prăpăstii
Domnește liber vânătorul...

Schiller. Wilhelm Tell

Un vânt cald și ușor se furișează pe uliți ca să trezească mugurii. Stau în cerdacul bătut de razele soarelui de primăvară. Linișto. Mă duc gândul la întâmplări din alte primăveri, când colindam pe culmile Grințioșului dus de patima mea de a vâna cocoși de munte, cărora li se mai zice și goteani. Cam prin săptămâna dinaintea Sfântului Gheorghe taina singurătăților de pe culmi și vraja nopților ce aveam să le petrec acolo sus, mă făceau să pornesc..

Și alții vor fi fost duși ca mine, de dorul de a colinda înălțimile alpine ale Carpaților în vremea „bătăii“ acestei minunate podoabe a munților noștri, minunată atât prin frumusețea cât și prin raritatea ei. Inșă puțin s'ar fi simțit atât de chemați de tainele vălului de neguri ce înfășoară piscurile înalte, unde cântă, odată pe an, pasărea.. mistică.

Intr'adevăr e frumoasă și mistică. Trăește unde încetează bradul și începe brâl de afini : în neguri.

Acolo, unde vremea în Aprilie e atât de schimbătoare am văzut într' o dimineață de primăvară, o privesite de povește. .

..Pluteam deasupra lumii, peste pătura groasă de ceață, ce-mi da iluzia unei mări cenușii, din care răsăreau ca niște stânci răslețe, vârfurile munților goi...

Primavara aceea venise de vreme și cu veselie.

Pământul înădușit de ploi și lapovițe. răsfla un abur de bucurie care se ridica în formă de nurași timizi, ca fumul tămăii din cadelnită, peste valed Dreptului, presărată cu case răslețe, albe de voioșie.

Găzele începuseră a număra firicelele de iarbă, trezite de larma unni cărd de copii ce alergau desculți pe dâmburi, pentruca să simtă căldura

Bradul cu verdele-i închis stăpânea decorul. Notă deosebită o făceau cele câteva tufe de alun văduvite de frunze și costumele albe ale mesteacănilor, mângăiați de orologiul locului, o piună ce bătea din ciocane tactul vremii...

Așa era Valea Dreptului în primăvara aceea și așa-i și azi. Păzită de două coaste, pe alocuri prăpăstioase, ce se întâlnesc sub Grințieș „la Stege“, ținta vânătorii noastre de cocoși. Ca un fir de ață vie, părăiașul cu același nume, cânta obraznic îndemnat de zăpada topită la funduri, și scobora din lespede în lespede până în Bistrița.

Pe drumul de piatră ce se'mpletește ca un odgon cu părăiașul, mergeam noi trei tovarăși veseli, în susul văii, hotărâți pentru o mare ispravă vânătoarească.

Un moșneag cu optzeci de ierni în plețele ce evadau împrejurul gâtului din strănsora pălăriei ne zâmbi.

— Bună vremea.

— Sănătate, moș Jbanca.

— Ați simțit vântul cel cald.. și o luați după năluci ?

— Incercăm ..

— Să fie cu noroc ! și adresându-mi-se în șoaptă : Dar domnu ...cine-i ?

Vre-un șef ?

— Nu ! li prietenul meu, d-l Severin.

— Bun !.. îmi răspunde măsurându-l din creștet până'n bocanci.

..Să umblați cu pace ! Mă simt și eu tânăr când văd că suiți spre neguri...

Și se depărtează la vale, după ce-și mai întoarce de câteva ori capul după noi. Prin poarta locului, uablă rar mosafiri aleși așa că moș Jbanca avea tot dreptul să intrebe și să se mire.

Profit și eu de momentul acesta, iubite cititorule, ca să-ți prezint e hipa noastră : Sunt doi vânători din două lumi

Severin, venit dintr'un oraș mare, șef în adevăr, dar nu Silvic cum crezuse moș Jbanca, era îmbrăcat după toate regulile vânătorilor, de salon; bocanci italienești, culoare kaki, pălărie împodobită cu pană de sitar, puști și cartușiere dolidora, așezate în bandulieră; Ruczac cu sticle și pachete, cam prea grele pentru o față pilidă cu ochii visători și două linii castanii pe buza superioară, aranjate de foarfeca unui frizer bucurestean.

Celălalt, pădurarul Cristea, muntean îmbrăcat cu suman lăi și opinci de gumă să nu lunece; baltag pe mâna stângă și pușcă veche legată'n sârme și ață De a soldu o traistă în care purta încăcăturile,—halice și furtuală,— și puțină hrană numai să-și țină zilele. Vânător adevărat avea darul să alunge ceasurile nopților, împrejurul focului din pădure.

Eu eram media între acești doi vânători din două lumi, prieteni și ei dela prima vedere, datorită pasiunii ce-i întâlnise.

După un ceas de drum, lăsăm în urmă cea mai dela fund locuință și apucăm cărarea pădurii pe sub bolta ramurilor protectoare.

Câte o poeniță, prin care treceau perechi grăbite de păsărele, fără să ne bage'n seamă, era așternută cu verdele deschis al colțului de iarbă.

În pădure ochiuri de iarnă, dau o notă înviorătoare întunecimii.

Pe coasta din dreapta, bătută de soare, un cuc își solfegia mumele:

L-auzeam pentru prima dată în primavara asta ..

— Ne cântă'n dreapta .. zise Severin.

— Are să ne meargă bine! răspunde munteaunul.

— Ai parale ?

— Franc .. răspund eu.

— E și natural! să nu ai toată vara, când ești slujbas și .. vânător...

— Eu am .. răspunde Cristea bătând cu palma chimizal. Tin de vre-o cincisprezece ani două ruble de argint... Dela mama ..

Incepusem să urcăm un pripor de ajungeam cu barba'n pământ ..

Prin smeuș și printre căzături de brad, cărarea dispăruse .. Mergeam singur înainte .. Prietenii se țineau aproape, sfătuind :

— D-ta ai vânat vreodată cocoși ? întreabă sfios Cristea.

— Numai pe lângă .. casă .. răspunde glumeț prietenul Severin.

— Dar măcar ai văzut ? Continuă, pricepând gluma, pădurarul.

— Numai .. împăiați.

— Cred că acum ai să prinzi... Dar să iei în seamă sfaturile mele ..

— ?!

— Te așezi în locul bătăii. Înainte de se arătă zoriile Acolo-i un adăpost cât un cuib, făcut de ani, din cepuri uscate de brad . Când-i-i auzi țipătul să nu faci nici o mișcare, ca să-l poți vedea .. Că simte... deasă !

De se întâmplă să te zăriască, pieri ca o nălucă în penoare...

— Cântă ? Se interesă mai departe Severin.

— Scoate un glas ascuțit... Parca'r da 'ntr'o toacă.. Ele, găinile, măcar că le zice găini, încolo fac drept ca rațele.. Cocoșu-i întunecat la culoare..

— Cică are culoarea neagră cu reflexe marine, mi se adresă mie Severin.

— Iar, găina-i la pene, ca și cărămida.. continuă Cristea fără a lua măcar în seamă lutreruperea. În ele să nu tragi.. Se întâmplă câteodată să strige

drept din bradul, sub care te adăpostesti. . Să ai răbdare că se scobeară și de se întâlnesc uneori mai mulți peșitori, se iau la bătaie, sălbatecii...

— Și numai dimineața se cheamă ?

— Din faptul zilei și până se arată cele dintâi raze.. Apoi se retrag sbr-rând ori mergând, spre desimea jnepilor...

(va urma)

ZĂDĂRNICIE

IONEL UNGUREANU

*Mi-apari-câte-odată cu chipul tău drag
 În visele mele fugare.....
 Cu râsul tău tânăr acolo-pe prag
 Cu bucle-aurite de soare....
 Cu ochii tăi negri, cu brațe ferbinți
 Și buze ce cheamă sărutul,
 Tu faci să renască defuncție dorinți
 Și faci să re'nvie trecutul...
 Atât de aproape mi-apar câte-au fost !..
 Și-atât de frumoase sunt ele !..
 Povestea iubirei o știu pe de rost
 Și basmul regretelor mele.
 Ți-admir-cu nesațiu pe chipul divin
 A vieții plăcute poeme !...*

*Dar... vai!... pentru tine azi-sunt un străin
 Speranța-și ia sborul și geme.
 O lacrimă caldă coboară încet ;
 Plâng ochii și sufletul plânge :
 Un vis te aduse și tot el-discret
 Cu mâini ireale te strânge... .*

JOCUL DE CARȚI

Nelule dragă,

Având puțin timp disponibil, îți descriu unul din obiceiurile urâte ale societății noastre, cu gândul cel bun că îți va servi pentru viitor. Unul din cele mai rele obiceiuri, de care suferă o bună parte din societatea noastră, este jocul de cărți. El a năvălit ca o molină urâtă în toate orașele noastre și în timpul din urmă și în satele noastre, în special în pătura cea mai răsarită. Cât privește stațiunile climaterice și balneare, foarte des vezi prin poenile pădurilor, jucători de ambele sexe, cari în loc să privească mărețiile naturii, stau tolăniți pe iarbă verde și joacă cărți.

În vara anului 1927, eram la Sinaia. În parc cânta muzica militară; iar la Hotel „Palace“ în „hallul“ cel mare, o orchestră minunată făcea elita vilegiaturistă să danseze dansurile moderne: Tango, Jazzul, Fox-Trotul și altele.

Intr'o zi întâlnii prin pădure câteva perechi de cunoscuți.

Era o zi de vară frumoasă și caldă, când pădurea, prin umbra și prin tainele sale, cheamă toată lumea s'o vadă.

Dumnealor găsesc o poeniță, pe care Dumnezeu așternuse un covor de iarbă verde, împetriștat cu o sumedenie de flori. Dar în loc să se bucure de aceste daruri minunate ale naturii, ei aștern o pânză ușoară pe acest covor natural, și se trântesc cu toții cum le vine mai bine și unul din ei scoate cărțile de joc noi noufe.

– Ce vreți să jucăm ?

– Mai întrebi ? Maus !..

– Bine zici; maus-ul e mai plăcut de cât pocher-ul.

Amestecă cărțile și le aruncă : „Cea mai mare face cartea“. Și jocul începe cu patimă. În răstimpuri vorbele se încrucează, vesele sau triste, după împrejurări.

– Ajut !

– Ajut și eu !

– Nu merg.

– Nici eu.

– Eu bat..

– Și eu.

– Și eu.

Incurcă-i' Doamne, incurcă-i să se învețe minte.

Și jocul se continuă cu *intrări*, cu *mizări*, cu *băgări*, cu *scăpări* și cu *ștergeri*.

– Cum îți merge, Aposiole ?

— Ca la spânzurați, dragă. N'am șansă de loc. Și-și în-deasă ochelarii pe nas, înroșindu-se ca un ardeiu roșu.

Mă hotărâsc să plec și mă scol în picioare.

— Bonjour, duduilor și la bună vedere! Bonjour domnilor. Noroc.

Grupul duduilor ciripi grăbit :

— Mai stai, te rugăm, fiindcă ne distrezi chiar dacă nu joci cu noi; ești cel mai inofensiv chibiț simpatic.

— Dar mata de ce nu joci? mă întrebă cineva. Văd că cunoști jocul foarte bine.

— „Vă explic numai decât“.

„Din principiu sunt contra tuturor jocurilor de noroc și cărțile sunt tot un joc de noroc, când se joacă cinstit. În familia mea, cu nevasta mea și copiii mei, în ore de distracții, jucam uneori concina, tabinet, copci... jocuri inofensive. Apoi aveam loton. Eram noi doi și doi copii mai răsăriți pe lângă cel de al treilea mai mic. Nu vă puteți închipui ce plăcere făceam copiilor când câștigau ei!... Ochii lor negri lăcrămau de bucurie și noi eram fericiți și de bucuria lor și de a noastră. Între noi mai jucam și domino, table și șah. Cunoscm mai toate jocurile de cărți uzuale: rum, maus, pichet, pocher, maca, bacara, stos, șasezecișase, popa, panțarola și altele. Am jucat din distracție cu alții și când câștigam banii altora îmi părea că sunt bani nemuniciți, iar când pierdeam îmi părea rău, fiindcă produceam o pagubă însemnată în bugetul meu redus. Așa m'am hotărât să nu mai joc deloc și să mă distrez văzând emoțiile altora. În locuri de vilegiatură, cum sunt aceste în care ne găsim, cred că este un păcat mare să joace cineva cărți, când are atâtea minuni dumnezeiești la tot pasul. Ici un ochi de pădure prin care vezi albastrul limpede al cerului, mai încolo o prăpastie fără fund, mai departe un peisaj muntenesc, ideal de frumos, o cărăruie tăinuită, un șipoțel cu apă rece și limpede cum e cristalul, un cântec de păsărele și câte alte minuni naturale. Eu am în buzunar cartea „*Ceasuri Sfinte*“ de *Bucura Dumbravă*. Se numia *Fany Seculici*. Era o femeie cultă din toate punctele de vedere, trăită în anturajul familiei regale. Cea mai bună cunăscătoare a tuturor munților și a locurilor pitorești din toată țara noastră, frumoasă cum nu este alta pe pământ. Umbla zile întregi pe munți, pe care suntem acum, dormea pe la stâni sau sub cerul liber, uneori sub câte un cort de pânză. Vorbea cu ciobanii, le cunoștea viața patriarhală și pe baza acestor cunoștinți și a altor aprofundate din bibliotecă a scris „*Haiducul*“ și „*Pandurul*“ cărți cari au fost o revelație pentru toți cititorii români. „*Cartea Munților*“ este

cea mai splendidă descriere turistică. „*Ceasurile sfinte*“ este opera ei de căpetenie, o filozofie ușoară, care face s'o citești.

Acuma cunoașteți motivul pentru care nu joc cărți nici chiar cu persoane care îmi sunt simpatice.

La bună vedere pe mâine dimineată, la ceasurile șase la gura Parcului, unde ne vor aștepta câte-va călăuze cu șase cai, cu cari vom porni sub conducerea mea ca cel mai bun cunoscător al locurilor, într'o excursie, străbătând muntele *Furnica*, *Vârful cu Dor*, *Jepii* și *Caraimanul* și de aci coborând pe cea mai pitorească vale a împrejurimilor „*Valea Cerbului*“, în *Bușteni* și în spre seară vom fi în *Sinaia*. Fiecare să fie preparat cu mâncare și să fie perfect echipat. Să nu-i lipsească nimănui bastonul lung, cel mai bun tovarăș al excursioniștilor.

Cu toții: „La bună vedere așa cum ne spui“.

Prin cele arătate mai sus, cred că te am convins de intențiunile mele.

Cu drag și dor te sărută Tata.

Ioan Ciupală

R Ă S Ă R I T

Geana dimineții se ridică
împărțind lumină din belșug;
plugul, brazdă-adâncă își despică,
tras din greu de boii prinși în jug.

De la coarne'ndeamnă blând plugarul
către răsărit privind smerit
și căldura și-a vărsat tot jarul
pe ogorul jilav-răvenit.

Când sămânța se revarsă'n plin
drept ofrandă sfântă-a germinării,
gestul simplu, darnic și senin
are hărul binecuvântării.

Și extatic, năzuind spre soare
se ridică'n cântec ciocârlia
împânzind văzduhu'n sărbătoare
și'nfrățindu-l tot mai mult cu glia.

I. Manolache

ELEVUL

(urmare)

de MASCOVSCHI

— Și acum ce crezi, a fost bună sau rea fapta tânărului? Intreabă filosoful pe elevul nou venit.

— Pentru unul a fost bună; pentru altul rea, răspunse elevul.

— Cum să numim atunci această faptă, bună sau rea?

Profesorul așteaptă mult răspunsul, dar ueprimindu-l zise :

— Du-te mai întâi și gândește dacă se poate să împărțim faptele omenești în bune și rele. Ești încă prea tânăr ca să studiezi filosofia.

Elevul zâmbi cu amărăciune :

— Printre elevii tăi văd pe unii așa de tineri! Iar mie care sunt cu părul alb îmi spui că sunt prea tânăr!

— Dar nu ți-am spus că ești prea bătrân ci că ești prea tânăr, mai ai încă timp să înveți... Și ce-ți pasă de înfățișarea elevilor mei, dacă au reușit mai devreme să deslege problemele date. Du-te și te pregătește și peste trei ani vino iar să te examinez.

Elevul plecă.

După trei ani veni din nou în fața profesorului :

— Intreabă-mă și ai să vezi că n'am trăit degeaba.

-- Dacă e așa, atunci ascultă : „Un grădinar vrednic a făcut o grădină de toată frumusețea cu alei, șanțuri pentru apă, poduri.

A pus mai aproape de apă plantele cărora le place mai mult umezeala; mai pe deal pe cele cărora le place seceta. Pe unele le-a pus la umbră, pe altele la soare.

Când grădina a fost gata, grădinarul a deschis poarta, iar el a plecat pentru puțin timp.

Grădina s'a umplut de oameni, cari se plimbau pe toate aleile mirându-se de frumusețea ei și de termecătoarea operă. Dar unul din cei veniți, a luat cuțitul și lopata și a început să facă ordine în grădină.

Pe cele dela umbră le-a mutat la soare și dela soare la umbră, pe cele dela umezeală le-a mutat pe deal, iar pe cele depe deal la umezeală. Aleile făcute de grădinar le-a schimbat; șanțurile le-a astupat începând să facă altele.

Unii din cei veniți se revoltau, spunând că nu trebuia să schimbe grădina făcută de înțeleptul grădinar și să-i distrugă opera.

Alții spuncau că trebuia să schimbe planul și să mute plantele fiindcă cel care a luat cuțitul și lopata era mai vrednic decât stăpânul grădinei.

— „Cum ți-se pare? Trebuia să schimbe grădina sau nu?”

— „Dacă cel nou venit era mai vrednic decât stăpânul, trebuia.

— „Dar dacă nu era mai vrednic?”

— „Atunci, nu!”

— „Dar dacă tu nu știi nimic despre înțelepciunea celui venit, atunci cum ai să zici, trebuia sau nu trebuia schimbată?”

Elevul lăsă ochii în jos.

— „Du-te și gândește-te dacă se poate să împarți faptele omenеști în trebuincioase și netrebuincioase. Mai pune încă doi ani la cei trei de mai înainte și atunci vei veni iar aici, că ai lăsat multe să treacă pe sub ochii tăi, fără să observi sau să cugeți. Intoarce-te iar în lume și completează-ți experiențele.

— „Plec. Dar oare n'ai să-mi spui cum trebuie să trăesc în acești doi ani și ce trebuie să fac?”

— „Coboară-te iar în mijlocul oamenilor, apropie-te de ei, înrudește-te cu ei, cu copiii lor și gândurile lor. Intreabă-i mai des, de ce tac așa și nu altfel și cugetă la răspunsurile lor și viața lor.

Elevul îi mulțumi și plecă.

Au trecut și acești doi ani și elevul a venit din nou la profesor.

— „Am petrecut timpul așa cum mi-ai spus. Multe lucruri noi am aflat și mult am cugetat; mi-am complectat cunoștințele și mi-am deșteptat mintea. Intreabă-mă să vezi cât am progresat.

— „Ascultă cu atenție“. A spus filozoful.

— „Unul din aproapele tău suferă, iar în puterea ta stă să-i micșorezi suferința. Spune-mi ce vei face în această situație?”

— „Am să mă grăbesc să-i ajut“.

— „Dar dacă ai să știi că suferința îi va aduce în viitor folos?”

Atunci tot ai să te grăbești să-i ajuți?

— „Nu!”

— „Dar dacă nu știi că suferințele sunt folositoare sau nefolositoare pentru oameni; atunci ai să te mai grăbești să-i mai dai ajutor sau nu? Elevul negăsind răspuns la întrebarea profesorului tăcu.

— „Vezi tu, puțin te-ai gândit la viață și nici odată nu ți-a venit în minte ideea dacă poți să împarți faptele tale în urgente și neurgente și în care acțiune să te grăbești și în care să nu te grăbești. Mergi și mai petrece încă un an în gândire

și judecată, dar d. data aceasta singur și nu mai judeca pe oameni și faptele lor ci judecă dacă tu singur faci bine și gândești bine. Caută a-ți da o socoteală clară de ceea ce știi și de ceea ce nu știi și atunci vei veni la mine și eu îți voi pune ultima problemă.

A trecut și acest an. În una din zilele calde de vară elevul a venit din nou în fața filozofului.

Pe cărarea așternută cu nisip auriu, el se îndreptă spre casa filozofului pe care îl găsi în mijlocul elevilor săi. În momentul când termină discursul elevul se apropie de el.

— „Imi pare bine că te văd : zice filozoful. Spune-mi cum ai trăit anul acesta ? Ai fost în stare să-ți dai socoteală de puterea învățătorei tale și ești gata oare să rezști ispitei ?

— „Am căutat să trăiesc așa cum m'ai învățat. Mi-am controlat amănunțit gândirea, mi-am examinat faptele, mi-am aranjat cunoștințele și acum sunt gata a-ți răspunde.

— „Spune-mi ce este pentru om bine și ce este rău ?

Elevul se gândi puțin, pe urmă răspunse :

— „Nu știu“.

— „Atunci poate ai să-mi spui ce-i trebuie omului și ce nu-i trebuie ?

— „Nu știu nici aceasta“.

— „Dar poate știi în ce acțiune trebuie să te grăbești și în ce acțiune nu trebuie să te grăbești ?

— „Nu știu“ răspunse elevul. Un zâmbet ușor a trecut pe buzele filozofului.

— „Șase ani în urmă parcă știai toate acestea și îmi răspundeai repede la întrebările mele, acum însă spui : „nu știu“ ce ți-au dat atunci anii de experiență și gândire dacă ai uitat și ceea ce știai mai înainte ?

— „Nu. Nu am uitat nimic toate cunoștințele au rămas la mine. Multe noi am mai câștigat în acești șase ani, dar am înțeles că toate cunoștințele mele nu pot să-mi ajute ca să desleg problemele puse... Recunosc că multe mai trebuie să învăț.

— „Acum văd și eu că n'ai trăit degeaba acești șase ani și poți începe studiul filosofiei“...

Discursul clar al filozofului a început să curgă din nou.

Tainele mari ale lumii, una câte una se deschideau în față, legea înaltă a vieții se luminează în mintea lui și începu să înțeleagă de ce șoptesc frunzele deasupra capului, de ce cu atâta curaj strigă pescărușii și fără vorbe se repetă la picioarele lui valurile mării.

ION ȘI ZĂNELE

Un flăcău cu numele Ion, cânta din fluer roaptea pe prispă afară. Cum cânta de resuna valea, iată că vin lângă el niște mirese îmbrăcate în alb și îi zic:

— Cântă mă, ca să jucăm! El a început să cânte și ele jucau de rupeau pământul. Părinții lui auzind șgomot și că fecioru nu se mai lăsă de cântat, au eșit afară să vadă ce este. Dar cum au deschis ușa, zănele s'au făcut nevăzute, iar Ion a rămas fără vederi și dămbăgit de picioare...

După ce s'a împlinit un an ele au venit la dânsul și l-au întrebat :

— Ioane ! Ce faci ?

— Stau aici, răspunse el.

— Dar fluerul unde-i ?

— În casă.

— Du-te și-l adă.

— Nu mă pot scula; căci de-un an nu pot merge și nici nu pot vedea Și ele s'au atins de el și i-au zis :

— Scoală ! du-te și adă fluerul că de-acuma poți merge și poți vedea. El s'a dus în casă, a luat fluerul și a spus părinților lui să nu vină afară. Iar el a cântat din fluer și ele au jucat până ce au cântat cocoșii și în zorii zilei, au început să se facă nevăzute. Ion s'o făcut sănătos și avea o putere mult mai mare ca înainte.

Auzită de la Gh. Florea
com. Călugăreni-Larga
C. Tanase-Telu

7 Februarie 1933

STRIGĂTURI

Foiliță foi de nucă,
Stau fetile și se uită
La cămașa mea cea ruptă,
Și nu vin să mi-o cârpească.
Ele cred că am nevastă.

Auzită dela I. Silvan
Cotârgeaș-Broșteni

Is fecior de om întâi
N'am ce pune căpătâi.
Di căpătâi fac ce fac,
Foame-a dracului mai trag. .
Di mâncare fac ce fac
Da n'am cu ce să mă'nbrac.

Auzită dela V. Cojocariu
Com. Mădeiu

FENOMENUL HARET

Deși la perspectivă de 20 de ani de când s'a stins omul a cărui energie creatoare evocă ceva de stihie, fenomenul Haret copleșește, iar încercarea de a-i cuprinde dimensiunile este o sarcină doborâtoare pentru puterile slăbănoage ale cui nu s'ar îndrepta spre icoană cu suflet înfiorat de credință și cu râvna de închinător.

Mă voiu feri în adins de a reedita lucruri prea știute despre sufletul și activitatea aceluia, care prin eforturile vieții lui și prin grava credință ce a avut-o în vrednicia corpului dăscălesc, a făcut cu putința ridicarea țărânimii prin munca acelor iluminați, bărșiți și ignorați de trântorii dinaintea și de după stingerea lui.

Mă opresc să înțeleg prin ce minune a putut el deslănțui energia uriașă, care zăcea ascunsă în amorfa pătură țărănească:

O viață cu debut umil de fecior de notar sătesc, având de suferit el însuși lipsa și nevoia....

Nu-i era la îndemână nici una din seducătoarele puteri cu care se învingea și'n vremea lui și'n vremea noastră... Îi lipsea vraja cuvântului amețitor, îi lipsea magia zămbetului de Caiafă... El a pornit între bestii cu mâinile goale...

Avea o mască rigidă de om posac... aspru... uneori de o asprime semănând a neîndurare... a biciu... Și totuși acest glacial avea în el ceva din dogoarea vulcanului... avea credința... avea dragostea... avea iluminarea geniului organizator. Nu credea în sărbătoreșcul vestmânt al vorbei strălucite, ci în gestul mut al faptei. El s'a risipit întreg în uriasa-i operă, așa de desinteresat, încât nu-l mai găsești, de aceea a devenit de necuprins cum îi este și opera.

I-am ascultat și urmărit povestea și am avut amețeață, ca'n fața haosului.. Câteva crâmpieie m'au înlănțuit.

Mi se pare că-l văd ca intern, băiat sărac, fără cărți, căsnindu-se cu dictatul profesorilor...

Sărac, deci sărguitor, tăcut, retras...

Ce simplă și rezumativă soartă! Il văd, și străbătând timpul și scara în jos... mă văd, ne vedem în el o mulțime...

Eram prin clasa I secundară... într'unul din orașele din Moldova.. Oraș în spulberiușul unei văi deschise, cu biciuiri de crivăț.. Și nu eram decât un biet trup învinețit de frig, cu un sfert de pâne în mână înghețată, așteptând în vifor afară, în piața târgului, lângă o baracă de lemn să mi se toarne în ceașcă un ceai anemic, unic prânz pentru o zi, când chiuea

viscolul pe uliți, neavând unde mă adăposti, după ora de clasă, în care era așa de ispititor să adormi la căldură, mai degrabă de cât să ascuți...

Haret n'a uitat ca Ministru, că sunt băieți săraci, flămânzi și goi în spulberul crivățului și s'a îngrijit să-i vadă la adăpost în internate, creindu-le burse.

Și rânjetul bogaților cari n'au știut ce i foamea și frigul și nebunia groazei, când chiuie crivățul pe uliți și tu n'ai unde să-ți odihnești oasele trudite. i-au svârlit în obrazul sfânt ocară că el ar fi de vină, că Românul se naște bursier, trăește funcționar și moare pensionar.

Și el a îndurat-o fără păs.

Și am înțeles de ce l-au urât. Și am mai înțeles de ce obrazul lui era ca împietrit, neînflorit de zâmbet, ci mai mult înghețat și numai luminile ochilor licăreau catifelat și blând...

Voi privi iarăși prin aburul aducerii aminte un episod crâncen...

Am avut și eu, cum vă spusei, o copilărie și n'am dus-o în buiecie. Eram, acolo un biet trup costeliv, înfășurat într'un ilic sărăcuț, peste costumul sumar al băiețoilor, ce-i întâlnești, îndată ce treceți dincolo de barieră, pe marginea șoselii cu câte o vită de frânghie, — mânat de noianul nevoilor unui clăcaș la muncă pe moșiile vechiului regim, căzut în meritatul blestem al uitării.

Dar eu n'am uitat pleasna biciului ce mușcă de obraz, nici lovitura de baltag ce am primit-o răsunătoare în osul dorsal, când la plivit de pălămidă, în lungul șir de îngenunchiați ce se pierdea în zare, nerăbdarea distrată a privighetorului m'a însemnat și pe mine, alături de alți paria necuvântători, bicisnici, copii, babe și moșnegi; n'am uitat nici plescarnițele, răni ce se fac pe fluierile picioarelor din cioclejii miriștelor străbătute desculț și suflecat la genunchi pentru sprinteneală; cu grebla'n spate, printre care am mucenicit multe zile de clacă, în care, fript de sete și hrănit cu un boț de brânză roșie cu mămăligă necernută, am încărcat până în focul amiazului 15-20 de care și am descărcat tot pe atâtea la girezi, ca să iasă cât mai mult aur, ce ducea pe fericiți pe Coasta de Azur și'n alte câmpii elizee.

Mă smulg din această amintire infernală, nu pentru a-mi lăsa sufletul să se descarce în fulgere de mânie și blesteme, ci liniștit, pentru a vă spune, că unul ca mine înțelege din ce val de suflet, curg vorbele care încheagă tabloul următor descris de nimeni altul decât Haret, în ziarul său, Liga Deșteptarea :

„Acum trei zile cădea ploaia potop; bătea un vânt care te

tăia la oase și care culca omul la pământ. Pe o asemenea vreme, când chiar pe un câne ți-e milă să-l lași afară, am văzut cu ochii mei, câmpia acoperită cu apă. În această baltă aproape pluteau glugi de coceni, sub care ființe omenești cercau să se adăpostească, ude până la piele, cu picioarele în apă și tremurând de frig. Vederea aceasta te îngrozea, mai ales când știai că acești nenorociți se pedepseau în halul acesta ca să-și păzească o biată gramadă de porumb, singura hrană a lor și a familiei lor pe timp de un an, pe care o vedeai lângă dâșii înecată și ea, în apă, până la jumătate“.

Iată cum vibra în realitate sufletul cu masca de rigiditate posacă...

Nu i-a fost dat să facă binele de cât cu o amarnică asprime, care semana a neîndurare, a bici și pistol pentru fiare. Dădea cu sgârzenie drumul la efuziuni, ca acele din minunatele epistole, care începeau cu „Frate învățător“, scontând el glacialul vulcanic, un efect, pe care l-a putut întrebuița ca un înfiorător avertisment, ce i-a înghețat pe toți uriașii cari alcătuiau temuta falangă a obscuranțiștilor conservatori. Din așa simțire, sguiduită de realități ca cele descrise sobru în dantescul tablou, au isvorât cuvinte profetice ca mane, tekel, phares: „Și pietrele se vor răscula“...

Când fumul și flăcările pătulelor și conacelor din iureșul lui 907 au confirmat vedenia evocată de acest suflet, — făpturile întunericului l-au acuzat ca instigator.

Cu tot veninul urii și calomniei, care, poate'i vor fi inoculat pe încetul suferința de care a fost răpus, el și-a ascuns decent durerea și a luptat dârz, până a înfrânt piedicele. Titlul ce și l-a câștigat ca preț al unei vieți de muncă fecundă, de *om al școalei*, îl vede terfelit în batjocoritoarea infamie de „om al răscoalei“.

Dar cu forța elementară a hotărîrii ce-l caracteriza, el a pus elan în soldații luminii și a câștigat bătălia... Mișcarea economică ce a prilejit deșteptarea forței ce dormita în țărâtime, a răsărit din activitatea extra-școlară.. Lumina vieții a burzuluiț bufnițele și liliiecii, ce s'au ascuns în dosuri și tainițe... Tot se aud însă și se ițesc... când umbre de noapte se abat peste viața noastră... Dar oastea luminii să-și strângă rândurile., să-și fâlfâie steagul pe care stă înscrisă lamura acestui suflet... și toate stafiile și umbrele întunericului se vor risipi.

Ioan Dragan

Situația învățământului primar din jud. Neamț

ANCHETĂ ȘCOLARĂ ¹⁾

În județul Neamț funcționează 223 de școli primare de stat, 3 particulare, 16 școli de copii mici de stat și 2 particulare. După numărul posturilor, avem: 67 școli cu un post, 63 cu două posturi, 33 cu trei posturi, 32 cu patru posturi, 22 cu cinci posturi, 4 cu șase posturi și 2 cu șapte posturi. Cursul complementar (V—VII) funcționează în mod regulat numai la 17 școli și în mod neregulat la 80 de școli. La restul de școli, nu funcționează deloc. Dintre atelierile practice, au mai rămas abia trei în tot județul. Din aceste, statul plătește numai un singur maestru.

Material didactic. 25 de școli au material didactic complet, iar 125 de școli au material didactic insuficient, restul deloc.

Biblioteci. În total sunt 144 de biblioteci școlare și 11 biblioteci pe clase. Repartizate după numărul volumelor, avem: 51 biblioteci au până la 100 volume, 63 au între 100—300 volume, 25 au între 300—700 volume, 2 au între 700—1000 volume și 2 au peste 1000 volume

În anul școlar 1931|32, s'au citit 7860 de cărți din bibliotecile școlare. Cei mai mulți cititori sunt dintre proaspeții absolvenți ai școlilor primare.

Cărțile de preferință sunt: poveștile lui Creangă, P. Ispirescu, Frații Grimm, Lia Hârsu, Dragoslav, apoi Sadoveanu, Natalia Negru, Ap. Culea: J. Verne. etc.

Partea artistică. Se prezintă slab. Abia la vreo 20 de școli se fac coruri bisericești și laice bine organizate. La restul școlilor, cântul este lăsat pe planul al II-lea. S'a încercat să se facă un cor al învățătorilor, dar nu s'a reușit. Sporturile deasemeni sunt complet neglijate. Numai o singură școală din județ, a organizat câteva reuniuni sportive în cadrul cercetășiei.

Case de economie sunt la 17 școli cu un capital deplin vărsat de 48 350 lei

Cantine școlare se află la o școală de stat și una particulară.

Farmacii școlare avem numai 4.

Asistența medicală mai cu seamă la școlile rurale se face neregulat. Numai o singură școală de stat are medicul ei, celelalte sunt în grija medicilor de comună sau de circumscripție.

Muzee școlare sunt la 19 școli. În afară de acestea, se mai găsesc încă 9 muzee locale, organizate de diferite instituții sau persoane particulare, între care se numără: Muzeul „M. Stamatin” al Liceului din Piatra; Muzeele Măuștirilor Neamț, Bistrița, Secu, Agapia, Varatec; Muzeele Domeniilor Regale.

Activitatea extra școlară. Se găsesc: 126 de școli cari au grădini școlare, 137 de școli au terenuri de experiență de 2—3 ha și 77 școli au terenuri peste cele de experiență, în loturi de 3—8½ ha.

Cooperative. Sunt la sate 19 cooperative de exploatare de păduri, 10 cooperative agricole, 66 cooperative de credit (bănci populare), 4 cooperative de consum.

1) Vezi „Petrodava” No. 1 pag. 20.

In aceste cooperative se găsesc 73 de învățători, cari fac parte din consiliile de administrație.

Învățătorii au banca lor proprie cu sediul în Piatra-N., înființată din 1924, Capitalul social al acestei bănci, la 31 Dec. 1932, este de lei 3.371.401.

Cămine culturale aplicate pe lângă școli, sunt 23. Independente de aceste școli, există 4, între care și un ateneu popular, având toate un total de 27.621 de cărți.

Cercurile culturale activează în general, S'au alcătuit 24 de cercuri culturale în județ. Pentru ca ele să fie în adevăr viabile, ar trebui să se aibă în vedere următoarele :

a) Să se țină iarna numai în localurile proprii cu săli spațioase, iar vara la celelalte școli fără local.

b) La ședințele publice să ia cuvântul persoane străine de localitate, tratând subiecte la ordinea zilei.

c) Să fie puse în legătură cu cercurile preoțești

d) Să ia parte obligatoriu toate organele administrative din regiunea unde se țin ședințele.

e) Să fie organizate pe centre mai mari.

f) Președintele Cercului să fie ales.

g) Să se ia măsuri împotriva acelor care se sustrag dela ședințe.

Întreținerea școlilor. Pentru cele 223 de școli primare, avem 127 localuri proprii construite și 24 în construcție.

Pentru nevoile întregului învățământ, sunt închiriate încă 80 de imobile, pentru care comitetele școlare plătesc peste 300.000 lei anual.

Dintre localurile proprii, sunt : 10 în stare f. bună, 50 bune, 43 mediocre și 24 rele. La toate aceste școli se găsesc abia 40 de servitori. Restul școlilor își fac curățenia cu elevii.

Arhivele școlare se păstrează complete la 110 școli, la restul s'au distrus în timpul războiului, iar unele nou înființate, sunt în curs de organizare.

Comitete școlare rurale avem 62, iar urbane 3. Majoritatea comitetelor școlare rurale sunt niște ficțiuni, ele neavând venituri nici pentru procurare de lemne.

Corpul didactic. În cursul anului școlar 1931-32, au funcționat 277 de învățători și două organe de control și administrație. Repartizați pe grade sunt : 77 de gradul I, 89 de gradul II, 251 definitiv și 210 provizori.

Din aceștia, 537 sunt recrutați cu diplomă de școală normală, iar 40 sunt proveniți din suplinitori. Tot în cursul acestui an s'au acordat concedii astfel : 2 pe un an întreg, 12 concedii până la 6 luni, 46 concedii până la 2 luni și 241 concedii sub o lună. Deasemeni s'au acordat 17 „mulțumiri“ și o decorație ca recompense și s'au aplicat 18 pedepse.

Inspecțiile didactice au fost făcute de subsemnatul și parte de D-l Scripcariu. În total am întrebuințat 175 zile de inspecții, cu care ocazie am inspectat 182 de școli cu 380 de dascăli.

Deasemeni s'au făcut 44 anchete școlare.

C. Luchian

C. STERE. In preajma revoluției. Vol. IV Hotarul.

(Editura „Adevărul“ Str. Const. Mille 5-9. Prețul 80 lei).

Un volum de 400 pagini pe care nu-l lași din mână, până nu-l termini.

În această carte se vede în adevăr hotarul dintre două lumi, de ieri și de astăzi, dintre omul încâtușat și cel liber. Toată acțiunea se petrece în cadrul întinericului, — puțin cunoscut, — dela brăul stâncos al Uralului, la țărnelul vijelios al Pacificului, în taiga, tundra și podișul pustiu din sud. În bătaia uraganului și urlatul lupului flămând, omul rătăcind ca fugăr, oii dus sub cnut, geme sub povoaara văzduhului mori.

Cea mai reală și mai frumoasă descriere a Siberiei, cred că se găsește în această carte. Dăm două tragmente :

„Bate vântul...”

„Din largul oceanului Pacific se desprinde năprasnic uraganul... străbate urlând de la un capăt la altul pădurea împietrită și isbindu-se de zidul Uralului, deslănțue spre Sud grozava purga. îngropând sub dune înmețite toată nemărginirea stepei, iar la nord, strânge tundra amorțită în chingile și mai grozave ale hiusului, pe care nu-l suferă nici o vietate.

Peste tot, orice licărire de viață, stă pitită de groaza morții.

Și jalnică taigaua tace. Văjăitul furtunii acoperă și trosnetul bătrânilor uriași culcați la pământ, unde din trupul lor se vor hrăni noile generații“. (pag. 9).

Ori :

„În tața convoaelor de deportați care se îndreaptă în diferite regiuni spre răsărit, pornesc din toate vâgăunile taigalei fugarii cari, grăbiți, întrigurați, atrași de bariera Uralului, ca maniacii de viziunile lor, colindă în bandă sau solitari toate cărările tainice din umbra pădurilor seculare, fugind mereu spre apus.

Oameni fără căpătâi, în toată puterea cuvântului, fără stare civilă, fără meserie, fără loc în societate,.... ceată nemernică și oropsită de vagabonzi profesionali, pentru care până și limbajul oficial a acceptat termenul expresiv de „Ivani Nuțiuminte“, ei sânt înafară de lege și la discreția oricui. (pag. 16).

În acest decor, autorul desfășoară cu un talent neîntrecut, toată acțiunea cu scene de un tragic care îți lasă urme adânci în suflet.

Hotarul este o simfonie a durerii și a voinței omerice, ale

acelor exemplare din omenire, în care creațiunea a pus mai mult suflet decât pământ.

Fiecare capitol din cele cinci și fiecare tablou din cele 51 câte cuprinde lucrarea, alcătuiesc un tot, care contribuie cu nota sau acțiunea sa, la impresia totală că Hotarul este mai mult decât un roman, ci o epopee deslășurată în zilele noastre între Urali și Pacific.

Cugetare unitară, în care bogăția și frumusețea limbii sunt reduse la acel „simplu-perfect” fac din această carte și un monument de limbă al literaturii noastre, de care trebuie să țină seamă orice scriitor român.

V. S.

„ORIENTĂRI”. Moinești-Bacău. Anul II No. 2.

Apare lunar în condițiuni tehnice bune și cu un conținut ales. Privită în general, această bisericuță literară, care a luat ființă pe valea rezistenței noastre armate din 1917, organizează acolo în liniștea munților o rezistență contra întunericului. Ii dorim isbândă !

„INMUGURIRI” din Fălticeni — Anul II. No. 1—2

Pășește în anul al II-lea. Ne bucurăm ca de o isbândă și aducem toată lauda d-lui Havriș și colaboratorilor pentru munca ce depun. Această luminița, ca și altele sunt nădejdi pentru ziua de mâine care trebuie pregătită prin spiritualizarea maselor. Această revistă la Fălticeni, orașel cu tradiție culturală, constituie azi, prin sforțările ce se cer un act de curaj.

PEDAGOGIA EXPERIMENTALĂ. Bacău, Vulturii 20.

Revistă de însemnări și cercetări pedagogice și psihologie, condusă de către distinsul profesor d-l Gr. Tabacaru. O recomandăm cu toată căldura d-lor învățători și profesori precum și tuturor educatorilor.

V. S.

PENTRU AUTORI

Publicăm articole de literatură, știință, critică și folclor. Manuscrisele vor fi scrise citeț, numai pe o singură față.

Pe cele nepublicate nu le restituim prin poștă. Se pot ridica personal.

Comitetul își rezervă dreptul de a face schimbările ce le crede.

PRIMIM CĂRȚI PENTRU RECENZII ȘI SCHIMB DE REVISTE

Revista noastră trăește din abonamente și sprijinul bănesc al celor cari vor să devină membrii cercului de colaborare culturală „Petrodava“. Cine face cinci abonamente plătite anticipat, va fi trecut ca membru fondator.

Incepând cu numărul viitor vom începe să publicăm numele
abonaților cari și-au plătit abonamentul.

Cărți și reviste primite:

Epigrame de V. Dorneanu.

Doi ani în guribaba de I. Matasă.

George Panu la Durău de D. Hogeia.

Vremea școlii, Iași Str. Spitalul Pașcanu 16.

Flori de crâng, Oradea, Str. General Berthelot 8.

Pedagogia experimentală, Bacău, Str. Vulturi 20.

Orientări, Moinești – Bacău.

Inmuguriri, Fălticeni

Domnieisale

D

Comuna

Strada

Județul

Oficiul